

zásadní vliv. Ukazuje se (především u žáků 9. ročníku ZŠ), že jiné, doposud nehodnocené faktory mají na úspěšnost žáků v testu významně vyšší vliv.

Analýza byla proto rozšířena o pět proměnných charakterizujících osobnost žáka a konstruovaných na základě jeho odpovědí na obsahově relevantní otázky žakovského dotazování:

- individualismus ve smyslu žákova chápání komunikace s jinými osobami pro prosazování svého vlastního názoru²⁶,
- pozitivní postoj k médiím²⁷ (např. ve smyslu jejich příspěvku ke vzdělanosti, k orientaci člověka ve společnosti, ke kvalitnímu trávení volného času a další),
- opatrnost a dbání o vlastní bezpečnost v médiích (např. význam ochrany osobních dat, ochrana soukromí, kontrola cizích osob v mediálním prostředí a další),
- množství svého volného času tráveného s médii a tendence média neustále využívat,
- dovednosti týkající se produktivních činností v mediálním prostředí (např. práce v Excelu/Wordu, tvorba článků do novin či v internetovém prostředí, tvorba blogu, programování a další).

V příloze č. 2 zachycuje tabulka č. 9 statistické opodstatnění získaných poznatků. Ukazuje se významně silný vliv dvou faktorů – žáci kladoucí v komunikaci vyšší důraz na pozitivní mezilidské vztahy dosahují v hodnoceném testu vyšší úspěšnosti než žáci, kteří hlavní význam komunikace spatřují v prosazení svého názoru, tj. v individualismu. Současně zájem žáka o svou bezpečnost a jeho opatrné chování v mediálním prostředí zvyšuje žakovu úspěšnost v testu. Za pozornost stojí, že sebehodnocení vlastních dovedností nijak zřetelně nesouvisí s žakovým výsledkem v testu. Tuto skutečnost lze vnímat v kontextu zaměření testu na receptivní činnosti mediální výchovy, nikoliv činnosti produktivní, vůči kterým se žák ve svém sebehodnocení vyjadřoval. Podobně množství volného času tráveného s médii nemá vliv na úspěšnost žáka v testu.

Je tedy patrné, že význam dvou osobnostních charakteristik žáka je pro vysvětlení rozdílů v úspěšnosti žáků ve výběrovém zjišťování dosažené úrovně mediální gramotnosti vyšší, než je význam všech doposud sledovaných charakteristik žáků a škol vstupujících do základního modelu pro žáky základních škol.

4.4 Úspěšnost žáků v otázkách testu mediální gramotnosti

Základním ukazatelem úspěšnosti žáků je průměrná úspěšnost v úlohách obou sledovaných složek mediální gramotnosti (viz tabulka č. 4). Ukazuje se, že žáci obou ročníků dosáhli vyšší úspěšnosti v otázkách kognitivní složky a nižší úspěšnosti v otázkách kritické složky mediální gramotnosti. Schopnost žáka kriticky a tvořivě nakládat s médii a s jejich produkcí se tak jeví být větší výzvou pro zvyšování mediální gramotnosti žáků obou ročníků.

Tabulka č. 4 Úspěšnosti žáků 9. ročníku ZŠ a 2. ročníku SŠ v řešení otázek testu – otázky dílčích složek mediální gramotnosti

Složka mediální gramotnosti	9. ročník ZŠ	2. ročník SŠ
Kognitivní	45,3 %	52,4 %
Kritická	36,8 %	44,4 %

²⁶ Alternativou je vnímání komunikace jako cesty k navazování pozitivních mezilidských vztahů.

²⁷ Alternativou je kritický postoj k médiím.